ČANA ASOBNAHA NUMARU 20 HR. PIERAŠYŁKA APŁAČANA RYČAŁTAM

Hod IV. WILNIA, 20 ŚNIEŽNIA 1931 h. Nr 18

CHRYSCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČĄSOPIŚ.

WYCHODZIĆ DWA RAZY Ŭ MIESIAC.

REDAKCYJA i ADMINISTRACYJA: WILNIA. (Wilno) zawuł. św. Mikałaja, 8 - 3. Adčynienyja ad 9 da 12.	„CHR. DUMKA" KAŠTUJE: na hod . . 5 zał. na paŭhodu 2,50 na 3 mies. 1,25 na 1 „ 0,50	ABWIESTKI ŹMIAŠČAJUCCA tolki na apošniaj bačynie i kaštujuć: celaja bačyna 50 zał., 1/2 bačyny 25 zał., 1/4 bačyny 10 zał., 1/8 bačyny 5 zł.

Usim našym padpiščykam, supracoŭnikam, čytačom, pryjacielam i spahadčykam žadajem WIASIOŁYCH ŚWIAT BOŽAHA NARADŽEŃNIA, a tak-ža ŠČAŚLIWAHA NOWAHA HODU!!!

Świeckija šluby ŭ Polščy.

U Polščy isnuje Kodyfikacyjnaja Kamisija, jakaja apracoŭwywaje prajekty prawa i paradkuje jaho. Woś-ža heta Kamisija ŭžo ad 1920 h. pracuje nad prajektam nowaha žanimskaha zakonu. Prajekt hety niadaŭna padany byŭ da publičnaha wiedama. Apracawany jon u dusie warožym nawucy Chrystowaj i jaho Kaściołu.

Polski prajekt žanimskaha zakonu pradusim wymahaje zapisać šlubnuju metryku ŭ świeckaha ŭradoŭca, a paśla hetaha dazwalaje brać šlub abo prad świeckim uradoŭcam, abo prad duchoŭnym taho wyznańnia, da jakoha naleža adna z ženiačychsia staron. (Art. 28).

Aprača hetaha polski žanimski prajekt (art. 6 i 55) dapuskaje tak zwanyja „šluby na probu", „šluby časowyja", a takža lohka dazwalaje ŭ niekatorych wypadkach rabić razwody nawat nia trebujučy ad zacikaŭlenych padańnia pryčyn.

Woś-ža hetkim «dabradziejstwam» choča Polšč abdaryć miž inšym i naš narod biełaruski. Da hetaha žanimskaha prajektu balšawiki nia mnoha što patrabawali-b dadawać. Peŭnie-ž, heta jašče tolki prajekt, ale sudziačy z usiaho, treba spadziawacca, što kali jon apyniecca ŭ Sojmie i Senacie, staniecca i zakonam.

Dyk niadziwa, što ŭsia katalickaja Polšč aburajecca na hety prajekt, jaki jej niekatoryja słai polskaha hramadzianstwa chočać nakinuć

Pradusim zapratestawaŭ praciŭ henaha žanimskaha prajaktu polski episkopat, wykazwajučy niebiaśpieki jaho i zaklikajučy katalikoŭ da abarony swaich praŭ da chryścijanskaha žanimstwa i chryścijanskaj siamji Paśla hetaha pačalisia pratesty katalikoŭ pa ŭsiej Polščy — ŭ wialikich i małych haradoch, pa ŭsich parafijach, a takža pačali pratestawać usie katalickija arhanizacyi.

Cikawa tut tak-ža adznačyć, što ŭ Polskaj Katal Ahiencyi ŭ śniežni mies. siol h. pajawiŭsia abšyrny artykuł ks. prafesara dr. St Trzeciaka, jaki duža hruntoŭna i sapraŭdy nawukowa wykazwaje, što jak polskaha žanimskaha prajektu, tak i žanimskaha zakonu balšawickaha — jość žarałom žydoŭski Talmud.

Da ahulnaha hołasu pratestu praciŭ henaha prajektu dałučyŭsia tak-ža hołas i biełaruski. Woś 13 XII siol. h. adbyŭsia ŭ Wilni zjezd delehataŭ Biel. Chryśc. Demakracyi ŭ liku bolš sotni asob, jaki ŭ hetaj sprawie pryniaŭ

nastupnuju rezalucyju: „Zjezd pradstaŭnikoŭ BChD rašuča pratestuje praciŭ prajektu ab uwiadzieńni cywilnych šluboŭ, a asabliwa cywilnych razwodaŭ, jakija buduć padrywać siamiejnyja asnowy miž inšym i biełaruskaha narodu, jaki znachodzicca ŭ hranicach Polščy. Zjezd BChD prakanany, što chryścijanskaje žanimstwa jość asnowaj mocnaj siamji, a mocnaja siamja jość asnowaj mocnaha narodu i ŭważaje heny prajekt jak wypład častki po'skaha buržuaznaha i nierelihijnaha hramadzianstwa i dziela hetych pryčyn nia moža jon być pryniaty narodam biełaruskim".

Sapraŭdy, cywilnyja šluby, jak supiarečnyja całkom z Božaj nawukaj, duža škodnyja dla kožnaha narodu i ŭsie praŭdziwyja chryścijanie, a tym bolš kataliki, pawinny z imi zmahacca, a kali šluby hetyja buduć praciŭ woli katalikoŭ uwiedzieny, jany ŭsiakimi mahčymymi sposabami pawinny staranicca ad ich. Usia heta sprawa ŭ tym, što niadobryja ludzi zwyčajnuju raspustu, zamiest z jej zmahacca, chočuć ukaranawać prawam.

Hod tamu, 31 XII 1930 h, sučasny Papież św. Ajciec Pius XI da ŭsiaho katalickaha świetu wydaŭ encykliku „Ab chryścijanskim žanimstwie". U hetaj encyklicy z wyšyni Apost Stalicy jasna i hruntoŭna pradstaŭlena chryścijanskaja nawuka ab žanimstwie, a tak-ža wykazana tam fałšywaść i biespadstaŭnaść usich biazbožnickich u hetaj sprawie pahladaŭ.

Žanimstwa — heta sprawa świataja, heta wialiki sakrament, jak kazaŭ św. Paweł. Dyk jasna, što ŭsie ludzkija ab žanimstwie plany, supiarečnyja z nawukaj Chrysta i jahonaha Kaścioła — niahodnyja pryniaćcia, bo fałšywyja i škodnyja jak dla čaławieka adzinki, tak i dla ludzkich hramadzianstwaŭ.

PAPRAŬKA: U minułym numary „Chr. Dumki" praz niedahlad redakcyi niazhodna z praŭdaj napisana ŭ pieršym artykule, što J. E. Wilenski Arcybiskup zabaraniŭ biełarusam naležyć da litoŭskaj parafii św. Mikałaja ŭ Wilni.

Prypaminajem usim našym daŭžnikom, što ŭžo wialiki čas prysłać naležnyja „Chryścijanskaj Dumcy" hrošy!

Kaz. Swajak. 2)

Dzieja majej myśli, serca i woli.

IV. U Seminaryi

(*1909—1911*).

„Dla Boha niama prošłaści ani budučyni, jość tolki ciapierščyna, što ciaham swaim abymaje try epoki času... Čym-ža jość čas, u katorym my trywajem? Heta mamenty, pieralotnyja dla nas, niaruchomyja dla Boha... Čym-ža jość samo žyćcio čaławieka? Heta chwilina niaznačnaja ŭ wiečnaści...

*

My niespakojnyja, kali widzim chwiliny hetaj chutki razdzieł na drobnyja častki, z katorych kožnuju zawiom hodam, stawim wialikuju rožnicu miž žyćciom 20, 30, 50, 100 hetych drobnych častkaŭ, hadoŭ. Balučaja trywoha nas aharniaje, kali widzim, što idzie apošniaja naša hadzina, treba končyć heta žyćcio, prajšci praz śmiarotny skon serca, što treba pakinuć ziamlu, kinucca ŭ łona wiečnaści...

*

Čaławiek... lotny pył u niaźmiernych prastorach, punkt na šyrokim ziamli abšary, moment u ciahłym razmiery času... A kolki ŭ jaho zachodaŭ, kab dobra pryładzicca na hety karotki son žyćcia; kab sabrać bahastwy, urady, dastojnaść, kab napicca kadziłła pachwałaŭ, što jamu tak doraha pradajuć druhija ludzi—popieły, pylinki, jak jon sam...

Boh adzin Wialiki, Biazmierny... Chočačy padwyšyć hety nizki byt čaławiečy, dajeć jamu Siabie Samoha, najpierš u časie, a pośle ŭ wiečnaści. A čaławiek sumniewajecca, chilajecca, tarhuje: nia choča wieryć u zmannaść błahoha... Strašnaja ślepaść!..

*

J čaho mnie žaleć, kidajučy heta sumnaje žyćcio? Dastatkaŭ świetu? — Jany nie zapoŭniać pustaty majho serca. Značeńnia ŭ ludziej? — Jano nikoli nie zdawolić mianie. A moža pachwałaŭ ludzkich? — Ach, ničoha jany niawarty: rodziać žudu i niespakoj. Moža swajakoŭ, ci pryjacielaŭ swaich? — Bolšaja častka ich pajšła ŭžo da Boha, da wiečnaści i čakajuć mianie; tyja, što astalisia buduć śpiašacca za mnoj; spatkajemsia na łonie Boha, dzie łučacca pryjacieli nieba i ziamli...

U Boha, u adnaho Boha, jość usialakaje dabro majo, wialikaść maja, chwała maja, ščaś-

LEKCYJA I EWANELIJA NA ŬRAČYSTAŚĆ ŚW. ŚCIAPANA.

I.

U ḩenym časie — Ściapan, poŭny łaski i mocy, čyniŭ dziwy i wialikija cudy ŭ narodzie. Niekatoryja-ž z synaḩoḩi, zwanaj Libertynskaj, i Cyrenejskaj, i Aleksandryjskaj, i z tycḩ, što byli z Cylicyi i z Azii, spračalisia z Ściapanam i nie maḩli spraciwicca mudraści i Ducḩu, jaki praz jaḩo ḩawaryŭ... A čujučy ḩeta, nadrywalisia sercy icḩ i skryḩatali zubami na jaḩo. Ściapan-ža, poŭny Ducḩa Światoḩa, uḩladajučysia ŭ nieba, bačyŭ sławu Božuju i Jezusa, stajačaḩa prawaruč Boḩa, i skazaŭ: woś widžu atkrytaje nieba i Syna čaławiečaḩa, stajačaḩa prawaruč Boḩa. Jany-ž ḩołasna zakryčaŭšy, pazatykali sabie wočy, i adnadušna kinulisia na jaḩo. I wykinaŭšy jaḩo za ḩorad, kamienawali; a świedki złažyli swa/o adzieńnie kala noḩ dziaciuka, katory nazywaŭsia Sawał. I kamienawali Ściapana, katory maliŭsia i kazaŭ: Hospadzie Jezusie, prymi ducḩa majḩo. A ŭpaŭšy na kaleńni, zakryčaŭ ḩołasam wialikim, kažučy: Hospadzie, nia ličy im ḩetaḩa za ḩrecḩ. I skazaŭšy ḩeta, zasnuŭ u Hospadzie.

(Ap. Dz. 6, 8—10; 7, 54—59).

II.

U ḩeny čas kazaŭ Jezus knižnikam i faryzejam: woś ja pasyłaju da was prarokaŭ, i mudracoŭ, i knižnikaŭ, a wy adnycḩ zabjecio i ŭkryžujecie, a druḩicḩ ubičujecie ŭ bažnicacḩ wašycḩ i ḩnać budziecie z ḩoradu ŭ ḩorad, kab pała na was usia sprawiadliwaja kroŭ, jakaja pralita była na ziamli, ad krywi sprawiadliwaḩa Abela, až da krywi Zacḩara, syna Baracḩijawa, katoraḩa wy zabili pamiž światyniaj i aŭtarom. Sapraŭdy kažu wam, usio ḩenaje prydzie na ḩety rod. Jeruzalim, Jeruzalim, što zabiwaješ prarokaŭ i kamienuješ tycḩ, katoryja da ciabie pasłanyja, skolki razoŭ cḩacieŭ ja sabrać twaicḩ dziaciej, jak kuryca žbiraje pad krylla kuraniat swaicḩ, a ty nie cḩacieŭ! Wośža astaniecca dom waš dla was pustym. Bo kažu wam — nia ŭbačycie mianie až pakul nia skažacie: baḩasłaŭleny, katory jdzie ŭ imia Hospada.

(Mat. 23, 34—39).

TAMAŠ KEMPIJSKI.

Śledam za Chrystusam.

Z łacinskaj mowy pierakłaŭ

Dr. St. HRYNKIEWIČ.

Knižka treciaja.

Raździeł VIII.

Ab panižańniu siabie samoha pierad wačyma Boha.

1. *Budu ḩawaryć Hospadu majmu, cḩacia pył ja i popieł* (Gen. 18, 27).

Kali-b hladzieŭ ja na siabie byccam na nieśta wialikšaje — Ty budzieš nasuproć mianie; i praŭdu skažuć błahoćci maje, jakim nia zdolaju piarečyć.

Kali-ž nadta spakarusia pierad Taboju, zrakusia samoha siabie, dy budu jak pył, jakim ja i jość sapraŭdy — schilicca da mianie

---

cie majo, supakoj serca majho — u časie i ŭ dzień wiečnaści...

O božaja wiečnaść! O biez zachodu, soniejka jasnaje, radaść biazupynnaja, astanoŭ atpačynny padarožnych, darahaja ajčyna naša! Witajemo Ciabie z hetaj daliny śloz naj! Chutka — skorańka prymi nas da cichoha spačynku swajho, poŭnaha žyćcia, świetłaści, harmonii"...

Wilnia, 23.XI.1909. Čas, katory ja ciapieraka pieražywaju—wielmi dla mianie ważki. Maje jon pryniaśći mnie krychu daskanalnaści chryścijanina, katoraja adnak zmianiła-b mianie u inšaha čaławieka. Boh tolki wiedaje, jak pojdzie mnie heta praca-trud; adno tolki wiedaju, što biez Jaho pomačy — ničoha nia budzie. Adrazu chapiŭsia ja paprawić swoj stasunak z bližnimi i dawiedaŭsia, što rachunak sumleńnia štodzienny duža da hetaha pamahaje. Zrabiŭ toje, što prymusiŭ siabie da bolšaj uwahi. Dla karyści majho charaktaru pierastanu čvtać knižki lohkaha źmiestu. Pračytaju ciapier Bougaud: „Le christianisme et le temps presens," zatym Sałaŭjowa: „Нравственную философію." Padčas wakacyi zajmusia belletrystykaj...

2.XII. Jak zrazumieć mnie pakoru?... Čaławiek stworany na padobnaść božuju, karol ziamli, tak bahata udarawany Boham... praz za słuhu Jezusa Chrystusa maje častku boskaści ŭ sabie... jon heta widzić i razumieje.. Čamu-ž jon pawinien myślić ab sabie nizka jak ab apośnim miž ludziej?

Čamu taki pierakon ličycca cnotaj?...

Boh chočyć miłaści i honaru, choć ich Jamu nia treba, — čamuž toj, chto ŭ mazole zdabywaje sabie Łasku Božuju, nia možyć prahnuć choć małoj makuleńki pašany? — Kali čaławiek u wačach našych zdajecca wialikim, to dziakujučy kamu? Biez jaho woli stwaryŭ jaho Boh na padobnaść swaju i padniaŭ da hodnaści syna pryniataha. Boskaja miłaść nadzialiła jaho henymi dabradziejstwami. Kali jon uzniośsia wyžej nad swaju nizkuju brać siłaj rozumu i cnoty, heta „ruka božaja padwyšyła jaho." Jon pawinien Tabie, Boža — dziakawać ščyra i być pakornym.

5.XII. Dziakuju Bohu za siahońniašniuju spowiedź. Niachaj mianie ścieražeć Boh: ad samalubstwa, ad niačystoty serca i myśli, ad zastoju na darozie da samapaprawy. „Čystaje serca stwary ŭ mianie, Boža, a ducha prostaha odnawi ŭ hłybini dušy majej."

12.XII. Pryjedu damoŭ klerykam. Kalady kinuć nowaje świathło na moj charakter i pamohuć mnie paznać samoha siabie. Budu mieć roznyja pakusy, akazyi. Ci znajdziecca siła datrywać u swaich dobrych pastanowach? Boža, budź Ty majej siłaj u Komunii Światoj!..

łaska Twaja dy prysuniecca światło Twajo da serca majho i ŭsia samapašana maja, na't i najmienšaja, upadzie ŭ doł ničohaści majej i prapadzie na wieki.

Tam pakažaš mnie samoha mianie, — čym jość ja, čym byŭ i da čaho dajšoŭ ja, *bo ničohaść ja,—a hetaha nia wiedaŭ* (Ps. 72,21).

Kali mianie samoha pakinieš — ničoha ja, samaja niadužaść, kali-ž raptoŭna hlanieš na mianie — zrazu stanu dužejšym i poŭnym nowaha wiasiella.

I dziwicca tre' nadta, što tak chutka padymaješ mianie dy tak łahodna pryhortwaješ k sabie mianie, jaki ŭłasnym ciažaram padaju zaŭsiody nizka-nizieńka.

2. Luboŭ heta Twaja robić, biez zasłuhi z boku majho sustrakaje mianie łaska i ŭ stolki patrebach mnie pamahaje, ad ciažkich niebiaśpiek mianie baronić i ad biazmiernaha licha ratuje mianie.

Błaha siabie lubiačy — susim zahubiŭ siabie, Ciabie-ž tolki šukajučy dy Ciabie tolki lubiačy — našoŭ ja i Ciabie i siabie i dziakujučy lubowi k Tabie lepš paznaŭ ja ničohaść swaju.

Bo-ž Ty, o Najsałodšy, 'robiš sa mnoju toje, na što nie zasłužyŭ ja, jašče bolš čymsia ja śmieŭ-by spaddzieicca ci prasić.

3. Budź bahasłaŭleny, Boža moj, bo chacia ja niahodny ŭsich łaskaŭ Twaich, Twaja adnak wialikadušnaść dy dabrata biezkaniečnaja nikoli nie pakidaje daryć dabrom na't niaŭdziačnych dy tych, što daloka ad Ciabie adyšli.

Nawiarni nas usich da Siabie, kab byli my ŭdziačnymi, pakornymi dy pabožnymi, bo-ž Ty našaje zbaŭleńnie, cnota i siła našaja.

Raździeł IX.

Usio treba datasoŭwać da Boha, jak da apošniaj mety.

1. Synie, Ja pawinien być apošniaju i najwialikšaju metaju Twajeju, kali sapraŭdy chočaš być ščaśliwym.

Takoje imknieńnie ačyścić serca Twajo, što tak časta dy błaha nachilajecca da samoha siabie i da stwareńniaŭ.

Bo kali siabie tolki ŭ niečym pačnieš šukać — zrazu zniadužeješ dy zasochnieš samomu sabie.

Dyk usio datasoŭwaj da Mianie, bo-ž Ja heta ŭsio tabie daŭ.

Uważaj, što ŭsiakaje paasobnaje dabro pływie z dabra ahulnaha i najwyšejšaha, i woś tamu ŭsio treba datasoŭwać da Mianie, jak da pieršaje krynicy.

2. Z Mianie, jak z žywoje krynicy, biaruć wadu žyćcia wiečnaha: i maleńki i wialiki, biedny i bahaty, a tyja, što achwotna i ŭsim sercam mnie służać, atrymajuć dabro za dabro.

Chto-ž šukaŭ-by dzie apryč mianie swajej sławy, ci swajho wiasiella — nia najdzie sapraŭdnaj i tryważkaj radaści, serca jaho nikoli nie napoŭnicca ščaściem i ŭściaž budzie ciarpieć i mučycca.

Dyk nie pryznawajsia da ničoha dobraha, što jano ad ciabie, ani ŭznoŭ prypiswaj kamuniebudź cnotu jakuju — a ŭsio kiruj da Boha, biez Jakoha ničoha čaławiek nia maje.

Ja ŭsio daŭ tabie, Ja ŭsiaho ciabie mieć chaču i z wialikaju ścisłaściu wymahaju padziaki.

---

23 studzień 1910 h. Istota daskanalnaści Jezusa ŭ tym, što ŭsie Jaho siły duchowyja i cialesnyja ŭ najlepšaj z saboj harmonii, zhodnaści. Chrystus žyŭ ludzka: bywaŭ na pačastunkach, płakaŭ, hniewaŭsia, a nichto nia možać skazać, što Boh-Čaławiek u čymkolečy byŭ zamała cnatliwy, mieniej daskanalny, jak choć-by najbolšy światy. Światyja ludzi byli daskanalnymi najčaściej tolki ŭ wadnym jakimkolwiek kirunku. Chrystus usim, zaŭsiahdy, usiudy množyŭ chwału božuju: kožnaj swajej myślaj, kožnym słowam, kožnym rucham.

Mnie nie dajści *peŭna* da daskanalnaści światych, a tym-bolž Chrystusawaj... Ale budu prasić Pana majho, chaj nawučyć, čaho mnie pierš-najpierš patreba. Tymčasam pracuju z Jaho pomačaj, kab padbić pad panawańnie woli swaje wyabražeńni, što mianiajucca, jak tyja powidy na chmarnym niebie.

Ciapier čas dajšci da henaj harmonijnaj strojnaści charakteru, da roŭnawažnaści siłaŭ dušy majej...

31.I. Chočaš žyć z ludźmi pawodle woli božaj — adračysia swajho samalubstwa. Padstawaj dobraha žyćcia z bližnim — heta afiarnaść.

Praŭdziwaja nabožnaść pływieć z woli pry pomačy učućcia. Pawinny my paddacca woli božaj u słabaściach natury našaj, jak: niachwat pamiaci, małaja zdolnaść da nawuki, niastrojnaść fizyčnaja i t. p (Z św. Alfonsa). Kali chto pry nas sumuje, miłaść chryścijanskaja kładzie na nas pawinnaść paciechi i padziełu čužoha smutku.

Zajzdraść tady lezieć u dušu našu, kali hladziom na dabro bliźniaha z złosnaj trywohaj, što karyść naša praz heta mienšycca. Ahoń ahniom, a hnieŭ hniewam zahašany być nia možyć (Z św. Jana Chr).

13.III. Šukaj dobraha u bližnim twaim. Na błahoje nie źwiartaj uwahi.

20.III. Pašto dumać ab minuŭščynie abo ab budučynie? Karystaj z tej łaski božaje, katoruju ciapieraka maješ. Na dumki, što nikoli nia zbuducca, škoda času.

1 krasawik. Pakora heta taja pustaść, u katoraj stawicca fundament wiery, nadziei i miłaści.

8.V. Dumaŭ, što čaławiek łučycca z Boham učućciem, wyabražeŭniem. Naiŭnaść!... Kali pryznajusia, što ja ništo prad Boham, kali zatonu ŭ wiry swajej nizkaści, kali zrazumieju, što dobryja maje čyny heta čyny božyja, bo z Jaho łaski, — kali wola maja budzie adnalitnaja z wolaj božaj, tady budzie hena łučnaść, tady budu padobny da Boha-Čaławieka-Chrystusa. „Chto čynić wolu Ajca Majho, žywie ŭ mianie, a Ja ŭ im."

3. Woś praŭda, jakaja razhaniaje ŭsiu marnatu sławy.

A kali prydzie ŭ serca łaska niabiesnaja dy luboŭ sapraŭdnaja, nia budzie ŭžo ŭ im ani zajzdraści, ani sumawańniə, ani samalubstwa.

Bo luboŭ Boha pieramahaje ŭsio, jana ŭsie siły dušy rasšyraje i ŭzmacniaje.

Kali ty sapraŭdy razumny — ŭwa mnie tolki budzieš wiesialicca, na mianie tolki spadzieicca; bo-ž *niama nikoha dobraha apryč Boha adnaho* (Łuk. 18, 19); Jon niachaj maje chwalbu wialikšuju za ŭsio dy niachaj usie Jaho bahasławiać.

Raździeł X.

Kinuŭšy świet, soładka służyć Bohu.

1. Ciapier znoŭ budu hawaryć da Ciabie, o Hospadzie i nia zmoŭknu; prahawaru ja da wušej Boha majho, jaki na wyšynie.

O jak mnostwa wiasiella Twajho, Hospadzie, jakoje schawaŭ Ty ad tych, što bajacca Ciabie! (Ps. 30, 20). A čym Ty jość dla tych, jakija lubiać ciabie? jakija służać Tabie ŭsim sercam swaim?

Sapraŭdy, razważać ciabie—niawykazanaje ščaście, jakim nadaraješ swaich ulubiencaŭ.

Hetym najbolš pakazaŭ Ty mnie sałodkaść lubowi Twajej, što kali mianie nia było— Ty satwaryŭ mianie, kali zabłudziŭ ja daloka ad Ciabie — Ty wiarnuŭ mianie na służbu swaju i zahadaŭ, kab lubiŭ ja Ciabie.

2. O krynica wiečnaje lubowi, što skažu ab Tabie?

Jak ja moh-by zabycca kaliś ab Tabie, kali Ty byŭ łaskawy pamiatawać aba mnie na't i tady, kali ja zasoch i prapaŭ?

Zrabiŭ Ty miłaserność wialikšuju nad usie spadzieŭki dla słuhi Twajho i nadaryŭ jaho luboŭju i łaskaju bolš, čymsia jon zasłużyŭ.

Što-ž addam ja Tabie za takuju łasku? Nia ŭsie majuć mahčymaść, kab kinuŭšy ŭsio, wyraklisia świetu dy wiali klaštornaje žyćcio.

Što-ž wialikaha ŭ tym, kab ja Tabie służyŭ, kamu ŭsieńkija stwareńni pawinny służyć?

Nia toje jość wialikim, što służu ja Tabie, a toje jość sapraŭdy wialikim i dziŭnym, što mianie hetkaha mizernaha i biednaha zachacieŭ pryniać za słuhu i pryłučyć da liku ŭlublonych słuhaŭ Twaich.

3. Woś usio, što maju — Twajo jano i maja służba Tabie — takža Twaja.

Adnak wychodzić naadwarot — Ty bolš mnie służyš, čymsia ja Tabie.

Woś nieba i ziamla, jakija Ty satwaryŭ na służbu ludziam, jość pradamnoj i robiać štodnia toje, što zahadaŭ Ty im.

I hetaha mała jašče, bo-ž zahadaŭ Ty na't aniołam, kab ludziam służyli.

Adnak najwialikšaje — heta toje, što Ty sam pažadaŭ čaławieku służyć dy pryrok dać jamu samoha siabie.

4. Što-ž Tabie dam ja za ŭsie henyja tysiačy dabradziejstwaŭ Twaich? O, kab zdoleŭ ja służyć Tabie ŭsianiutkimi dniami i načami praz žyćcio majo!

O, kab chapiła mianie na toje, kab chacia adzin dzień prasłužyŭ ja Tabie, jak treba!

Sapraŭdy, hodny Ty ŭsieńkaje służby, usieńkaje sławy i chwały wiečnaje.

25.IX. Boža moj! Ja mała jašče lublu Ciabie... Serca majo nie należyć jašče zusim da Ciabie. Najlepšy Ojča! Zapali ŭ sercy maim miłaść Twaju! Kali budu słuhoj aŭtara Twajho, chaj budu pawodle woli twajej. Dziewa-Maci bożaja! Prysiahaju prad Taboj, što nikoli nia woźmu razłuki z Boham. Lepiej chaj umru!...

Bożańka! Daj mnie razhadać, zrazumieć darohu, pa jakoj wiadzieš świet ludzki! Čamu tak lohkim sercam dapuskaješ ty na nas wiaizarnyja biedy?... Niaŭžo hrech ludzki tak pahany ŭ wačach Twaich?!...

2.X. Miłaść u niebie jość ciaham dalejšym miłaści na ziamli. Jana jość tam skončanaj u całaj natury čaławieka: jon usiej istotaj swajej lubić Boha.

Nienawiść piakielnaja jość ciaham nienawiści ziemskaje. *Worah Boha na ziamli astajecca worahom Boha pa śmierci.*

30.X. Nia hubi duchowaj radaści, kali ŭ žyćci spatykaješ tolki cierni. Jdzi ŭśled boskaha mučanika Chrystusa.

22 sakawik 1911 h. Maju nadzieju, što mety raz pastaŭlenaj nia kinu. Chrystus warty adzin, kab być Jamu pasłušnym, iści za Jm... bolš nichto. Ale treba być da Jaho padobnym!... „Waźmi kryž swoj, dy jdzi za mnoj!“ Budź čystym! Scieraży woka swajho!

20 luty 1912. Na śmierć Kuncewiča — siabry. Moj Mikałajka! Daŭno-ž heta było, kali my ŭ sadzie, zmowiŭšy paciery, hladzieli na nieba, usypanaje zorami. Miesiac zwažny, zadumany, bledy wypływaŭ z-za chmaraŭ. Jon na ciabie hlanuŭ wokam trywožnym, kazaŭ-by taiŭ niešta sumnaje: moža skazać chacieŭ, što ty ŭžo niadoŭha budzieš žycharom hetaha świetu... Z paŭnočy pawiejaŭ siewier wostry. Mnie zdałosia, što ty zadryžeŭ na ŭsim ciele. Ty hlanuŭ u nieba wokam bliskučym i, uspomniŭšy, što jano „poŭna chwały bożaj“, pačaŭ mnie raskazawać ab jaho sialancach..

Błysk uročliwy spływaŭ z prastoraŭ na ziamlu. Harod u zieleni drewaŭ, miž muroŭ daŭniej klaštornych, byŭ cichi i tajničny. Zdaloku tolki, kali-nie-kali dalataŭ šum miesta. Niastrojnyja niejkija hałasy danasilisia da nas: — abarwanyja, bludnyja. Falšywaje jakojeś światło zahladała da nas z-za damoŭ nočnaj Sadomy i Hamory. I z taho chaosu wyrywaŭsia i dalataŭ da majej dušy stohn jakiś hłuchi, šept žałosny, płač dziciaci ŭbohaha, — chlip strymany dušy na malitwie, šept nikomu niaznany, što ŭ schowie ad świetu wyliwaŭ učućcio swajho bolu prad Twarcom usieświetu... Daloka niehdzie hudzieła muzyka skočnaja, piakielnaja, a ad jaje ŭ falach pawietra krucilisia cieni razbaŭlenych buržujoŭ i kurtyzan raspusnych... My padyšli da muru kaścio-

Relihijna-hramadzkaja niwa.

20 encyklik sučasny św. Ajciec Pius XI wydaŭ da apošnich časoŭ. Encykliki hetyja datyčać rožnarodnych spraŭ žyćcia ludzkoha, jak duchowaha, wiečnaha tak i dačasnaha.

U Chinach katalickija misii ŭ ličbach wyhladajuć hetak: katalikoŭ tam usich 2 z pałowaj miljony. Siarednim kožnaha hodu prybywaje tam wiernych Kaściołu 70.000. Pracujuć u Chinach 36000 ksiandzoŭ i 4235 zakońnikaŭ. Niamała tam užo jość duchoŭnych chinčykaŭ, asabliwa-ž mnoha znkońnicaŭ miajscowaha pachodžańnia bo až 2836 žančyn.

Biazbožnickija ŭ Miensku wystupleńni, jak padajuć hazety, z pryčyny nadychodziačych Kalad, užo pačalisia. Adbywajucca biazbožnickija lekcyi, a takža rožnaha rodu ahidnyja bluźnierskija pradstaŭleńni.

Nabaženstwy z Watykanu, asabliwa kali budzie ich atpraŭlać sam św. Ajciec, buduć pieradawacca ŭsiamu świetu praz radjo.

„Wajawoda biazbožnik". Pad hetkim zahałoŭkam hazety pišuć ab Nawahradzkim wajawodzie Kostek-Biernackim, jaki napisaŭ knižku, z katoraj wyhladaje, što jon zamiest Boha, pryznaje čorta. Wyšła mudrej, jak u balšawikoŭ, bo tyja nikoha nie pryznajuć.

U Anhlii usich katalikoŭ 2,235,237, duchoŭnych 4581, kaściołaŭ i kaplic 2274, katalickich pačatkawych škoł 1331, siarednich 519, wučniaŭ 439,407 Za apošni hod nawiarnułasia na katalictwa 11,980 asob.

Wiarnuŭsia da katalictwa anhlijski lord i razam duchoŭnik Clonmore Byŭ jon apošnim časam protestanskim probaščam u wadnej z londynskich parafijaŭ.

Kataliki u Złuč. Stanach Ameryki. Ahulnaja ličba: 20,091,593 asoby, u hetaj ličbie 39,528 asob pryniaŭšych katalictwa za apošni hod. Amerykanskaje katalickaje duchawienstwa ŭ ličbach wyhladaje hetak: 27,354 — duchawienstwa świeckaha i zakonnaha, 16 arcybiskupaŭ i 104 biskupy; seminaryjaŭ duchoŭnych 145, seminarystaŭ — 17,616. U ahulnaj ličbie amerykanskich katalikoŭ znachodzicca 204 tysiačy nehraŭ (čornych), jakija majuć 4 ksiandzoŭ swajej rasy.

Rekolekcyi praz radjo adbylisia ŭ wadnym sa špitalaŭ m. Denver Złuč. St. Ameryki. Arhanizawaŭ hetyja dziŭnyja rekolekcyi miajscowy kapelan. Słuchali nawuk takža chworyja i nie kataliki. Usie byli duža zadawolenyja.

Sapraŭdy, Ty Hospad moj, a ja biedny słuha Twoj; ja pawinien usimi siłami słužyć Tabie i nikoli nia spyniacca ŭ chwalbie Twajej.

Hetaha žadaju, da hetaha imknusia: i kali čaho mnie nie chapaje, Ty zwol dapoŭnić.

Buduć mieć wialikuju łasku tyja, katoryja samachoć pašli na najświaciejšuju słužbu Twaju.

I najduć najsałodšuju paciechu Ducha Św. tyja, što dziela lubowi Twajej kinuli ŭsie roskašy ziemskija.

I najduć wialikuju swabodu ducha tyja, jakija dziela Imieńnia Twajho pašli wuzieńkaju ściežkaju i pakinuli ŭsie kłopaty świetu.

6. O jak sałodkaja i miłaja słužba Bohu, dziakujučy jakoj čaławiek sapraŭdy robicca swabodnym i światym!

O światy stan zakonnych ludziej, dziakujučy jakomu čaławiek robicca roŭnym aniołam, Bohu miłym, niačyścikawi strašnym dy pawažanym usimi wiernymi!

O słužba zaŭsiody hodnaje našaje lubowi i našaha imknieńnia, dziakujučy jakoj zasłužym najwialikšaje dabro i jakaja nam daść wiečna-trywałkaje wiasielle!

Čytajcie i pašyrajcie „CHRYŚCIJANSKUJU DUMKU!"

ła. Praz zakratawanaje wakonca widać było małoje świałło. Jano łypała i dryžeła prad aŭtaram Usiomocnaha...

Čamu-ž na dobrym twary twaim, moj bracie, sumnaść hłybokaja pałažyła swoj odcisk? Ci pry adnej myśli ab zmannaści šalonaha świetu zabaleła serca twajo? Moža ty prasiŭ tady Boha žyćcia i śmierci, kab Jon uwolniŭ ciabie ad zmahańnia z urajeńniem i fałšam? Moža dumaŭ, što tam u Boha bolej zrobiš praz swaju malitwu, jak na hetaj dalinie ślozaŭ i płaču?...

Bohu spadabałasia twaja cichaja malitwa. Jon uziaŭ ciabie, jak krasku maładuju, świeżuju. Na tym świecie, widać, dla ciabie stasaŭniejšaje miejsca. Zasiejaŭ ziernie charastwa i praŭdy i pašoŭ prad tron boży prasić, kab mieŭ litaść nad nami ŭ niadoli našaj...

Choć pakinuŭ ty mianie, dobry tawaryš, wiedaju adnak i čuju, što duch twoj jość pry mnie. Boh užo nie dazwalaje widziecca nam wačami cieła, ale dušy našy znajucca i ciapier. Prašu ciabie, pakiń mnie dary dušy twajej: kab ja moh Bohu wieryć, jak ty; kab miłym być usim; kab mieć hłyboki charaktar, jak twoj, — moj najmilejšy!...

16.III. Siańnia rekolekcyi. U horle sucha, ŭ dušy zimna. Chto daść mnie wyrwacca z hetaha stanu laniwaje myśli, chałodnaha ŭčućcia? Chto wywiadzie mianie z labiryntu trywožnych dumkaŭ, nierazumnych žadańniaŭ, niaśmiełych pastanowaŭ?

17.III. Biarusia iznoŭ za reformu swajho charaktaru... Ścierażysia abmowy, antypatyi. Śmiešnaje adkryćcie! Ja nia cierplu tych, u kim widžu swaje ŭłasnyja niedachwaty. Treba malicca za tych, kaho čymkolwiečy abraziŭ, abo kaho nia lublu. Hladžu na adnaho kalehu—Jon usim miły, ulośliwy. Kolki ŭ im hatowaści adračysia swajho prawa, kolki spryjajnaści ŭ kožnym ruchu, ŭ kožnym miłym uśmiešku... Adnak zdajecca mnie, što mnie taki dar byŭ-by niebiaspiečnym. Ja palubiŭ-by tawarystwa, wizyty, pustaść świetu. Maja niaśmiełaść i „prostaść" uścierahła mianie ad mnoha ŭpadaŭ. Astajecca adno: *być saboj i staracca charaktar zrabić silnym, ćwiordym, da afiary skorym.* Treba mieć serca addanaje miłasna całamu hramadzianstwu, asabliwa biednym i kryŭdžanym. Takaja miłaść pakaža, što rabić. Nia budu nikoli skupym samalubam.

„Chr. D." ŭ hetym miesiacy wyšła tolki raz z pryčyny hrašowaj niastačy.

Z niwy unijackaj.

Z Prawasłaŭja ŭ Uniju u miesiacy kastryčniku siol. h. pierajšoŭ protojerej rektar Prawasłaŭnaj Duchoŭnaj Seminaryi ŭ Kremiency na Wałyni świašč. Piotr Tabinski. 1914 h skončyŭ jon Prawasł. Duch. Akademiju ŭ Pietrahradzie, pry jakoj astaŭsia wučycca dalej na prafesara. Pa wajnie niekalki hadoŭ byŭ rektaram uspomnienaj seminaryi. Pierajšoŭšy u Uniju, a. P. Tabinski naznačany na prafesara Unijackaj Duch. Seminaryi ŭ Dubnie. Świašč. Tabinski—świedamy ukrainiec i haračy ukrainski patryjot.

Unijackaja ŭračystaść 15.XI. siol. h u dzień św. Jozefata, adbyłasia ŭ Pinsku. Nabaženstwa adprawiŭ unijacki biskup J. E. M. Čarnecki, padčas jakoha paświaciŭ Jana Tylaŭskaha — na świaščeńnika, a Sewerynu Tarnaŭskamu i Bazylu Wasyliwu udzialiŭ świačeńniaŭ nižejšych. Usie try — ukraincy, unijaty, haduncy Pinskaj Duch. Seminaryi.

Biełaruskaje žyćcio.

„Шлях Моладзі," N 11 (34) za listapad miesiac siol. h. wyšaŭ z druku. Adres redakcyi: Wilnia, Zawalnaja 6—10.

Źjezd delehataŭ Biel. Chr. Dem. adbyŭsia 13.XII siol. h Na źjeździe było bolš sotni asob.

Biełaruskija lekcyi pračytaŭ inž. A. Klimowič: 29.XI u Wil. hurtku Biel. Inst. Haspadarki i Kultury ab Wilni, 6.XII u w. Šutawičach i 8 XII u Murawanaj Ašmiancy — ab haspadarcy.

Kamisija Stypendyjalnaha fondu dziela patdrymańnia biełaruskaha studenstwa stwaryłasia ŭ Wilni pry Biel Nac. K-cie. Na čale hetaj kamisii — inž. Ad. Klimowič.

U Wil. Biel. Himnazii światočny pieraryŭ ad zaniatkaŭ budzie trywać ad 22 X—da 11.I-1932 h.

Palityka.

Anhlijskaja ŭ Londynie narada z Gandim, prawadyrom indusaŭ, da pažadanych wynikaŭ nie dawiała. Gandi z Londynu wyjechaŭ niezdawoleny. Jon zajawiŭ, što Indyja ŭznoŭ budzie zmušana prystupić da krapčejšaj baraćby z Anhlijaj za swaje prawy.

Gandi, pa darozie z Londynu u Indyju, byŭ u Rymie i dumaŭ pabywać u św. Ajca. Adwiedziny hetyja adnak, dziela niawiedamych bližej pryčyn, nie adbylisia.

Japonija i Chiny krychu ŭspakoilisia. Nastupiła časowaje zamireńnie Krychu ŭ hetym pamahła Liha Narodaŭ. Adnak jak nadoŭha hety mir budzie trywać — zhadać trudna. Wyhladaje na toje, što abiedźwie starony adpačyŭšy ŭznoŭ woźmucca za čuby.

U Polščy ciapier najcikawiejšaj sprawaj źjaŭlajecca sud nad bierasciejskimi wiaźniami. Sud hety, jaki ŭžo trywaŭ niešta z miesiac, dachodzie da kanca. Užo skončyli swaje pramowy prakurory i pačali adwakaty. Prysudu ŭ hetaj sprawie adnak-ža možna spadziawacca pa Kaladach.

Biezraboćcie dalej, jak zmora jakaja, hniacie badaj uwieś świet. Za apošni čas lik biezrabotnych značna ŭzros u Amerycy, u Niamieččynie, u Polščy, u Italii i ŭ mnohich inšych dziaržawach.

Śpis nasielnictwa 9,10,11, XII. 31 adbyŭsia pa ŭsiej Polščy. Dobrych wynikaŭ z hetaha śpisu nam biełarusam spadziawacca nia prychodzicca. Z usich kutkoŭ našaha kraju, dzie žywuć biełarusy, nadychodziać wieści, što pisary biełarusam katalikom badaj pahałoŭna za „język ojčysty" prypiswali polski. Byli takža štučki cikawyja i z biełarusami prawasłaŭnymi. Ale ničoha, praŭda nikoli nia zhinie!

Kutok žałoby.

† **Św. p. Aleksandar Babianski,** jeneral, rodam z Kowienskaj ziamli, polski dziajač, ščyry demakrat, wialiki pryjaciel biełarusaŭ, adzin z zakładčykaŭ Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury, pamior u Waršawie 10.XII s. h. majučy 78 hadoŭ.

Wiečnaja Jamu pamiać!

† **Św. p. Wiktar Masła,** sielanin, z w. Cileŭščyny, Brasłaŭskaha paw. Pamior 3.XII s. h. u Drui na stancyi, waročajučysia z wilenskaha špitala. Chwareŭ na ciažkuju chwarobu — raka. Pachawany na wiaskowych mohiłkach u Cileŭščynie. Niaboščyk byŭ wiedamy, jak biełaruski wiaskowy dziajač, dobry katalik i dobry čaławiek.

Wiečny supakoj dušy Jahonaj!

Roznyja cikawaści.

1700 pažaraŭ zdaryłasia ŭ Wilenščynie ŭ praciahu apošnich dziesiaci miesiacaŭ. Dwaccać pracentaŭ hetych pažaraŭ — z padpału.

Spadak cen na bybła pa biełaruskich miestach i siołach dajšoŭ da strašnych raźmieraŭ. Možna kupić dobruju karowu za zł. 60—70. Heta świedča ab tym, jak ciažka ciapier žyć sielaninu!

Browar samahonki znajšli ŭ sialan wioski Zaharany, hm. Zaleskaj, Dzisienskaha paw. Browar hety znachodziŭsia dobra schawany ŭ lesie i hnaŭ nadta šmat samahonki. Pry rewizii znajšli 1000 litraŭ samahonki zwyčajnaj i 500 litraŭ samahonki lepšaj, pryhatawanaj na Kalady. Usio heta, čeć jasnaja, było skonfiskawana, a samahonščyki pad sud addany.

U Barunach, ašmianskaha paw. niejkija złačyncy ŭleźli ŭ kaściol i abrabawali jaho. Dahadwajucca, što dakanali hetaha światakradztwa miajscowyja złodziei. Wykryć ich adnak pakulšto nie ŭdałosia.

U Polščy ŭradoŭcaŭ na h. 1932 budzie 317, 334, na ŭtrymańnie jakich dziaržawa zapłacie 1,153,839, 242 zł. Jak bačym, ličba dawoli charošaja! Pry hetym treba wiedać, što ŭ hetyja wializarnyja ličby nia ŭchodziać emerytury.

Spis nasielnictwa, jaki adbyŭsia ŭ Polščy 9, 10,11, XII. 31 kaštawaŭ dziaržawie dwa miljony zł. Niawart jon hetaha, bo, jak wiedajem, nia byŭ jon sprawiadliwym.

Žydoŭ pierajechała ŭ Palestynu za apošnich piać hadoŭ tolki 10,136. Jak bačym, ličba niewialikaja. Widać Žydy nia nadta śpiašajuć u swaju baćkaŭščynu.

Wilenskija nawiny.

1,107 čyhunačnych rabotnikaŭ Zwolniła Wilenskaja Dyrekcyja.

Kurs misyjny pačaŭsia 14-XII i patrywaje da 19-XII siol. h. Na čale kursu staić J. E. biskup sufrahan Michalkiewič.

Bandyt P. Šałkoŭski, jaki šmat pamardawaŭ ludziej, asudžany ŭreście na karu śmierci.

Biezraboćcie raście. Usich biezrabotnych u Wilni 4,700.

Padatki naturaj. Pramysłowa-handlowaja Pałata ŭ Wilni prypaminaje dziaržaŭnym padatkowym daŭžnikom (padatku pramysłowaha, majontkowaha, hruntowaha i spadkowaha), što zalehłaści da 31-III-1930 h. možna płacić naturaj: žytam, pšanicaj, jačmieniem, bulbaj, harocham, hračychaj i draŭmi. Zacikaŭlenyja, žadajučy hetak płacić padatki, pawinny da 20 XII-1931 h. padać padańnie ŭ swoj „Urząd Skarbowy."

Paštowaja skrynka.

Ajcy Jezuity ŭ Albertynie: Za 20 zł. ščyraja padziaka.

Ant. Š.: 3 zł. atrymali, dziakujem, časopić pasyłajem. Ci atrymliwajecie?

K. M. Tak, „Chr. Dumka“ wychodzić nieakuratna. A heta dziela niastačy hrošaj na wydawiectwa. Na žal mnohija z našych padpiščykaŭ dahetul nie apłacili nam naležnaści.

M. B 1 zł. atrymali, dziakujem, časopiś pasyłajem. Pišycie da nas ab žyćci Wašaj staronki.

B. B. Za 5 zł. padziaka. „Chr. D.“ wysyłajem akuratna. Čytajcie sami i dawajcie druhim.

A. M Wiedama, što pieraškod šmat, ale my musim ich pieremahčy.

M. Ł. Dziwiciesia, što niaprawilna adbywałasia pierapiś nasielnictwa! Hetak było ŭsiudy. Ale ničoha – praŭdy nichto nie schawaje. Niachaj palaki pišuć nas jak chočuć, a my jak byli biełarusy, tak imi i astaniomsia.

B. K. Usie fakty ab nadužyćci pry pierapisi nasielnictwa zapišecie i prysyłajcie ŭ našu redakcyju.

D. B. Prośbu wašu spaŭniajem.

S. Č. Dobra, zrobim heta.

Žarty.

U sudzie.

Sudździa: Wy, paniečka, nie ŭhawarwajcie sudu, što hetki inwalid, jak waš muž, moh tak pabić was!

Abwinawacielnica: Wysoki Sud, kali my pačali bicca, muž moj nia byŭ inwalidam.

*

Dobry pačatak.

— Winšuju,—kaža nowaśpiečanamu adwakatu jaho pryjaciel — čuŭ ja, što ty ŭžo pieršy raz u sudzie wystupaješ?

— Wystupać, to wystupaju, ale jak abwinawačany, bo kraŭcu za kaścium nie zapłaciŭ.

Redaktar-Wydawiec Ks. ADAM STANKIEWIČ

Z dazwołu J. E. Wilenskaha Katalickaha Arcybiskupa-Mitrapalita

Biełaruskaja Drukarnia im. Fr Skaryny. Wilnia, Zawalnaja wul. 6 – 10.